

КЛІНІЧНІ НАСТАНОВИ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У РАЗІ ІНСУЛЬТУ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ Й МОЖЛИВОСТІ

Олег МАСНИЙ, Любов ЦІЖ

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна*

Вступ. Інсульт є основною причиною тривалої непрацездатності та смертності в усьому світі. Фізична терапія відіграє вирішальну роль у реабілітації тих, хто переніс інсульт, поліпшуючи функціональні результати та якість життя, знижуючи витрати на охорону здоров'я. Клінічні настанови – важливий інструмент для закладів охорони здоров'я, що працюють на засадах доказової медицини. За останні роки, інтегруючи результати останніх досліджень, було досягнуто значних успіхів у розробленні клінічних рекомендацій щодо фізичної терапії при інсульті.

Мета – виокремити й узагальнити найбільш актуальні клінічні настанови щодо фізичної терапії у разі інсульту та шляхи їх удосконалення.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення.

Результати. Як відомо, основні клінічні рекомендації щодо фізичної терапії у разі інсульту спрямовані на сприяння функціональному відновленню, запобіганню ускладненням і поліпшенню якості життя пацієнтів. Сучасні клінічні настанови охоплюють низку важливих аспектів, серед яких рання мобілізація; тренування для виконання конкретних завдань; тренування сили та витривалості; вправи на діапазон рухів; тренування рівноваги та координації; функціональна електростимуляція; індукована обмеженнями рухова терапія (СІМТ); аеробні вправи та ін.

Серед найбільш актуальних клінічних настанов із фізичної терапії у разі інсульту слід згадати Національні клінічні настанови щодо інсульту Королівського коледжу лікарів (2016) [5], Рекомендації Американської кардіологічної асоціації / Американської асоціації інсульту (AHA/ASA) щодо реабілітації та відновлення дорослих після інсульту (2021) [4], Канадські рекомендації щодо найкращих практик реабілітації після інсульту (2021) [1], Рекомендації Європейської організації інсульту (ESO) (2021) [3] та ін.

Водночас важливо зазначити, що існує проблема традиційних циклів оновлення настанов, що охоплюють рекомендації на підставі доступних на момент публікації доказів, яка полягає в тому, що ці настанови можуть швидко «застарівати». Для розв'язання цієї проблеми Національна рада з охорони здоров'я та медичних досліджень (NHMRC) в Австралії періодично оновлює клінічні рекомендації щодо інсульту. Зокрема, від 2018 року Національний фонд інсульту Австралії отримав фінансування для тестування так званої living-моделі («живої моделі») настанов для лікування інсульту. Це був перший досвід застосування такої моделі не лише в Австралії, але й у світі. Living-модель настанов – це рекомендації, які розміщені на онлайн-платформі та постійно оновлюються на підставі появи нових доказових даних. Для користувачів доступні можливості перегляду історії оновлень і всіх попередніх версій кожної рекомендації, а також зберігання останнього оновленого поточного їх варіанта. З моменту опублікування у 2017 році останніх настанов NHMRC щодо лікування інсульту в них з'явилося 35 нових або оновлених рекомендацій [2].

Висновки. На наш погляд, living-модель може бути перспективним методом формування клінічних настанов з фізичної терапії у разі інсульту, забезпечуючи більш оперативне їх оновлення. Водночас слід мати на увазі необхідність індивідуалізації підходів до реабілітації

пацієнтів з інсультом, яка в поєднанні із сучасними технологіями може забезпечити найбільш обнадійливі результати.

Ключові слова: фізична терапія, інсульт, клінічні настанови, рекомендації, living-модель.

Список використаних джерел

1. Canadian Stroke Best Practice Recommendations. URL: <https://www.strokebestpractices.ca>
2. English C. et al. Living clinical guidelines for stroke: updates, challenges and opportunities. *Med J Aust.* 2022. 216 (10). P. 510–514.
3. European Stroke Organisation Guidelines. URL: <https://eso-stroke.org/guidelines/eso-guideline-directory/>
4. Guidelines for Adult Stroke Rehabilitation and Recovery. URL: <https://professional.heart.org/en/science-news/guidelines-for-adult-stroke-rehabilitation-and-recovery>
5. National clinical guideline for stroke (Fifth Edition 2016). URL: [https://www.strokeaudit.org/SupportFiles/Documents/Guidelines/2016-National-Clinical-Guideline-for-Stroke-5t-\(1\).aspx](https://www.strokeaudit.org/SupportFiles/Documents/Guidelines/2016-National-Clinical-Guideline-for-Stroke-5t-(1).aspx)